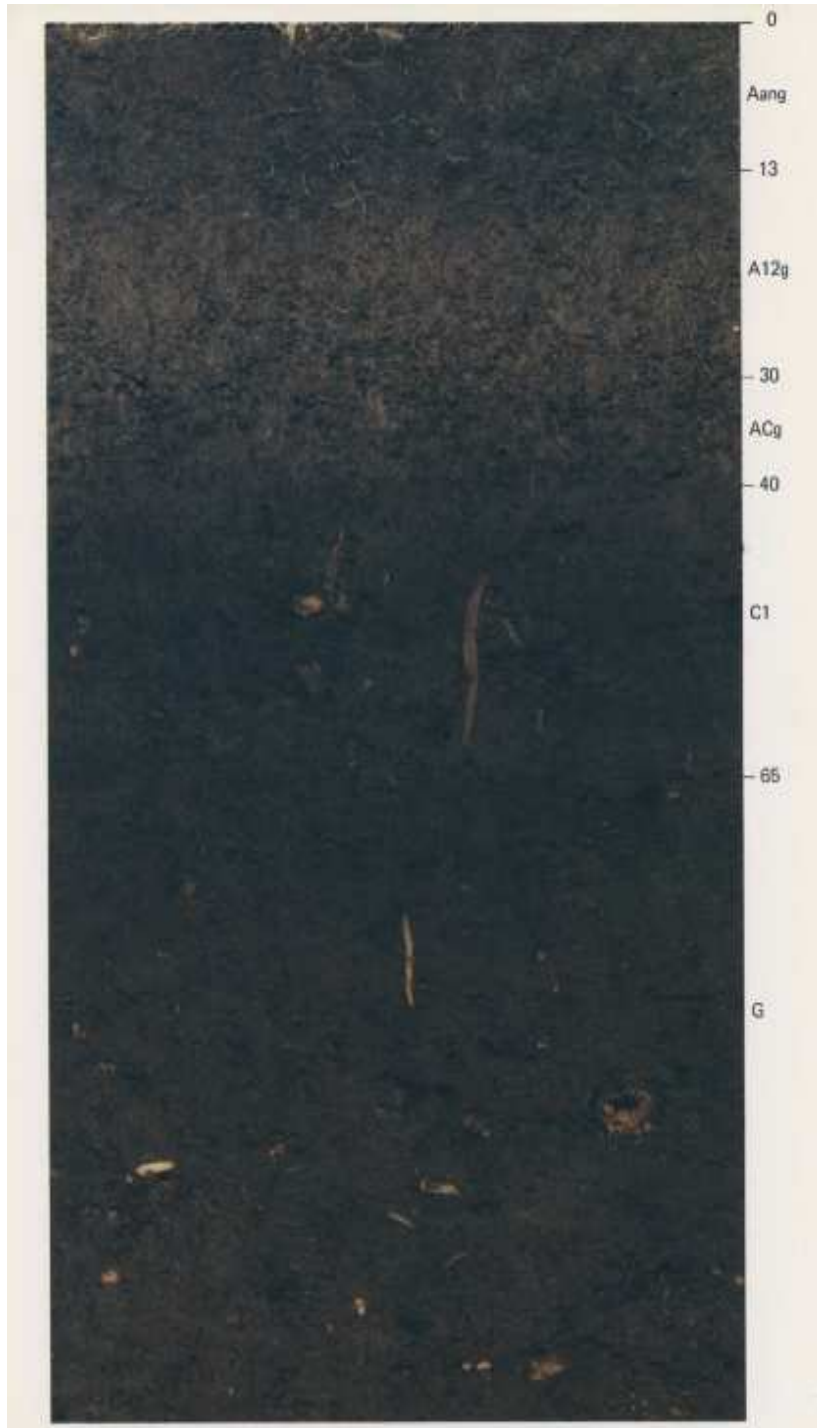

Nominatie meest kenmerkende bodem van Nederland:

Koopveengrond (zie H. de Bakker; Major Soils and Soil Regions in the Netherlands , 1979: blz. 102 voor een uitgebreide technische beschrijving van deze bodem)

Nominatie door: Johan Bouma

Motivatie:

De veenontginningen in Holland maar ook in Utrecht, Friesland en Groningen vonden plaats tussen ca.950 en 1250 na Chr. Ze waren bedoeld voor een gemengde bedrijfsvoering met veeteelt maar ook verbouw van gerst, haver en zomerrogge. Zo werd de lokale voedselbehoefte gedekt. De stedelijke ontwikkeling in deze gebieden begon met name in West Nederland pas in de loop van de dertiende eeuw, en voornamelijk langs waterwegen. De stedelijke voedselvoorziening werd primair verzorgd vanuit aangrenzende gebieden met in West Nederland vooral bosveengronden. Deze waterrijke bosvenen waren zeer rijk aan nutriënten. Omdat er weinig stro was werd zand vanuit de duinen aangevoerd, in grote bakken opgeslagen en in de stallen gestrooid waar het mengde met de mest die later over het land werd uitgereden. Dit zand vinden we nog steeds bovenin de koopveengronden van nu. Het heeft de draagkracht van deze van natuurlijk slappe bodems sterk verhoogd. De stedelijke ontwikkeling kwam pas goed op gang in de loop van de veertiende en vijftiende eeuw, waarbij de aanwezigheid van een groot areaal productief bouw- en weiland van grote betekenis was voor de opbloei van de Hollandse steden . We verkeren dan nog niet in de zgn: “Gouden Eeuw” tussen ongeveer 1550 en 1675. Dan ontwikkelen de steden zich explosief. In deze periode gaat het echter slecht met de milieumomstandigheden. Door klink en oxydatie van het veen wordt de omgeving van de steden steeds natter. Al rond het midden van de veertiende eeuw staan delen van het veengebied steeds langer onder water. Akkerbouw is niet langer mogelijk en veeteelt gaat de boventoon voeren. Pas met de komst van de watermolen in de eerste helft van de vijftiende eeuw , samengaand met de omkading van veenpolders, weet men de achteruitgang tot stilstand te brengen. Genoemde vernatting heeft een bevolkingstrek naar de steden tot gevolg gehad en om te overleven ging men zich intensief bezighouden met visserij, handel en nijverheid. De handel richtte zich vooral op de Oostzee waar veel rogge werd ingekocht voor eigen consumptie maar ook voor doorvoer naar andere delen van Europa. Met die opbrengsten werd weer wol gekocht en zo ontstonden intensieve handelspatronen. Het droogmaken van veenpolders en meren werd mogelijk gemaakt uit winsten die met de handel waren verkregen en leidde weer tot sterk verbeterde productieomstandigheden

Al met al hebben wat we nu koopveengronden noemen een grote invloed gehad op de ontwikkeling van West Nederland. Hun grote natuurlijke vruchtbaarheid leidde in eerste instantie tot een zeer productieve landbouw die een grote stimulans was voor de stedelijke ontwikkeling. Later trad echter landdegradatie op door vernatting waardoor een trek vanuit de ommelanden naar de steden ontstond en de bewoners werden gedwongen andere bestaansbronnen aan te boren, zoals visserij en, vooral, handel. Dat was wellicht niet in deze mate gebeurd als genoemde degradatie niet was opgetreden. De uit de handel verkregen welvaart maakte beheersmaatregelen mogelijk, zoals inpoldering en ontwatering, waardoor de gronden hun oude productiviteit weer konden herkrijgen. Nog steeds vertoont het koopveenlandschap een karakteristieke verkaveling met langgerekte percelen en sloten met een hoog waterpeil, een typisch en bijzonder karakteristiek Nederlands Landschap, inmiddels erkend als een van de 22 Nationale Landschappen (zie afbeelding). (met veel dank aan Jelle Vervloet die de historische gegevens heeft verschaft)

Op deze wijze is de geschiedenis van de koopveengronden intiem verweven met die van Nederland en daarom lijkt deze nominatie gerechtvaardigd.

Typisch veenlandschap in Zuid Holland met koopveengronden:

